

Europakommisjonen la 30. mai fram en pakke med tiltak som skal bidra til stabilitet, vekst og sysselsetting

Rapport utarbeidet av finansråd Lars-Erik Østby og arbeids- og sosialråd Jacob Hanssen ved EU-delegasjonen og Erik Storm ved OECD-delegasjonen, 31. mai 2012

Hovedpunkter

- Europakommisjonen la 30. mai fram en rapport med tilrådinger til de enkelte medlemsland for å bidra til stabilitet, vekst og sysselsetting. Anbefalingene er en del av Det europeiske semesteret for å overvåke medlemslandenes økonomi og politikk. Europakommisjonen viser til at mange av medlemslandene for tiden gjennomfører viktige strukturreformer (f.eks. arbeidsmarkedet) og gjør tiltak for å bedre balansen i de offentlige budsjettene. Kommisjonspresident José Manuel Barroso uttaler at retningen er klar, men at det kreves mye mer innsats for å få til vekst og sysselsetting. Dessuten peker Kommisjonen på at en bør velge tiltak for bedring av de offentlige budsjettbalansene som samtidig er vekstfremmende.
- Kommisjonens landspesifikke anbefalinger reflekterer den store forskjellen mellom medlemslandene med hensyn til vekst, sysselsetting og balansen i de offentlige budsjettene. På den ene ytterkanten er situasjonen så vanskelig i land som Hellas, Portugal og Irland at de er underlagt egne prosesser styrt av Europakommisjonen, Det internasjonale pengefondet (IMF) og Den europeiske sentralbanken (ESB) - Troikaen. For disse landene viser de landspesifikke anbefalingene til disse særskilte prosessene. På den andre ytterkanten finner vi land som Tyskland og Sverige som har gjennomført mange av de strukturreformene som flere av de andre medlemslandene nå strever med. Samtidig kommer disse landene relativt gunstig ut med hensyn til vekst, sysselsetting og balanse i de offentlige budsjettene. Kommisjonens hovedanbefalinger til Tyskland og Sverige går ut på at en bør fortsette med den nåværende politikken.
- For de land der Kommisjonen mener at det er behov for styrket innsats, knytter anbefalingene seg til områder som ofte er politisk vanskelig. Eksempler er at Kommisjonen for Frankrike, Spania og Italia anbefaler ytterligere innsats for å øke fleksibiliteten i arbeidsmarkedene og for å øke pensjonsalderen. I alle disse landene har arbeidet med denne type reformer medført sterke politiske reaksjoner.
- Mange av Kommisjonens anbefalinger vil først få effekt over tid, selv om det kan hevdes at gjennomføringen av reformene vil øke tilliten i markedene og på denne måten bidra til vekst. Det kan virke noe overraskende at det ikke er mer oppmerksomhet mot tiltak som vil virke på kort sikt gitt den høye arbeidsledigheten i mange av medlemslandene. De anbefalingene for vekst og sysselsetting også på kort sikt som ble drøftet så sent som 23. mai i den uformelle middagen i Det europeiske råd, nevnes ikke i denne runden. Slik sett er det vanskelig å se at Kommisjonens landspesifikke anbefalinger vil kunne møte forventningene til den nyvalgte franske presidenten Francois Hollande og andre som ønsker å gjøre noe med den akutte arbeidsledigheten.
- De kommende ministermøtene for finansministrene og arbeidsministrene som skal forberede møtet i Det europeiske råd i slutten av juni, må behandle både de landspesifikke anbefalingene fra Kommisjonen og forslag som eurobonds, projectbonds og bruk av EUs strukturfond som ble diskutert i den uformelle middagen 23. mai.
- Selv om de landspesifikke anbefalingene som Kommisjonen nå foreslår og tiltakene som ble diskutert 23. mai skulle bli fulgt opp, er det vanskelig å se at dette er tilstrekkelig til å få opp veksten og redusere arbeidsledigheten på kort sikt.

Bakgrunn – det europeiske semester

EU gjennomfører i år for andre gang den nye årlige syklusen (det europeiske semester) for oppfølging

av medlemslandenes økonomi og politikk. Semesteret starter om høsten med en vekstrappert (Annual Growth Survey) fra Europakommisjonen som gjennomgår de økonomiske utsiktene og utfordringer for medlemslandene. På bakgrunn av vekstrapperten utarbeider landene nasjonale reformprogrammer, og disse programmene gjennomgås av Kommisjonen og danner grunnlaget for Kommisjonens landspesifikke anbefalingene. I tillegg til rapporter med anbefalinger presenterer også Kommisjonen økonomiske analyser av hvert land. I anbefalingene følger Kommisjonen opp status for strukturreformer, sysselsettingspolitikken og de nasjonale budsjettene. Kommisjonens anbefalinger vil bli drøftet i møtene for finansministrene og arbeidsministrene i midten av juni som en del av forberedelsene til møtet i Det europeiske råd i slutten av måneden. Det europeiske semesteret avsluttes med at stats- og regjeringssjefene slutter seg til de landspesifikke anbefalingene i det europeiske råd (DER) i slutten av juni. Dersom det blir enighet mellom statslederne/regjeringssjefene på møtet i juni, vil de landspesifikke tilrådingene og påleggene som foreslås bli bindende for enkeltlandene.

Kommisjonens rapport fra 30. mai inneholder også en oppfølging av den første rapporten om makroøkonomiske ubalanser (Alert Mechanism report) fra februar 2012. Denne rapporten påpekte ubalanser i 12 av medlemslandene, men analysen av ubalansene skulle følges opp med grundigere analyser. Kommisjonen har nå har foretatt dybde-analyser av de aktuelle medlemslandene (blant annet Frankrike, Spania, Italia og Storbritannia), og resultatet bekrefter at de aktuelle landene har ubalanser på forskjellige områder, men Kommisjonen fremhever at alvorlighetsgraden varierer. Kommisjonen understreker at ingen av de 12 landene har så store ubalanser at de må underlegges ekstraordinær overvåking fra EU sentralt. Kommisjonen framhever imidlertid Spania og Kypros som har alvorlige ubalanser, ikke minst i banksektoren. Kommisjonen viser til at det må iverksettes umiddelbare tiltak for å rette opp disse ubalansene.

Litt om anbefalingene til de største medlemslandene

Bakteppet for Kommisjonens anbefalinger er at mange av medlemslandene har store underskudd i de offentlige budsjetter, samtidig som den økonomiske situasjonen er forverret og arbeidsledigheten øker i flere av landene. Europakommisjonen og OECD har nylig nedjustert sine prognoser for veksten i EU. Det gjør at Kommisjonen retter oppmerksomheten mot vekst og sysselsetting i tillegg til å bedre de offentlige budsjettbalansene. Anbefalingene reflekterer at det er store forskjeller mellom medlemslandene.

Tyskland har gjennom mange år gjennomført strukturreformer (i arbeidsmarkedet mv.) samtidig som en har klart å nå bærekraftige offentlige budsjetter. Kommisjonen fremhever også som positivt at Tyskland har gjennomført endringene i den økonomiske politikken uten at det har hemmet veksten og sysselsettingen. I rapporten om Tyskland oppfordres det stort sett til å videreføre den nåværende politikken. Likevel påpekes det at Tyskland har behov for å redusere utgiftene til helse og langtidspleie, til en effektiv omlegging av energisystemet etter avviklingen av kjernekraften og en restrukturering av Landesbanken. Det pekes også på nødvendigheten for bedre integrering av svake grupper og for å øke yrkesdeltakingen blant kvinner. Kommisjonen foreslår også å skape betingelser for at lønningene vokser i takt med produktivtveksten uten at dette blir nærmere beskrevet. Kommisjonen viser også til at Tyskland har kommet så langt i arbeidet med å redusere underskuddene i de offentlige budsjettene at de ikke lenger trenger særskilt oppfølging (i form av Excessive Deficit Procedure).

Kommisjonen foreslår at Frankrike fortsetter sitt arbeid med å redusere det offentlige budsjettunderskuddet. Kommisjonen foreslår videre at Frankrike gjennomfører flere reformer for å unngå segmentering i arbeidsmarkedet, og peker på administrative prosedyrer i forbindelse med individuelle oppsigelser. Det anbefales at en fortsetter med å forsikre seg om at videre utvikling i minimumslønningene støtter vekst i arbeidsplasser og at den offentlige arbeidsformidlingen blir med effektiv. Det anbefales at Frankrike tar skritt for å øke sysselsettingen av ungdom. Det foreslås videre at skattesystemet forenkles og at skattebyrden forskyves fra arbeid til andre skattekilder. Kommisjonen foreslår også at Frankrike fjerner uberettigede restriksjoner innen detaljhandel og liberaliserer elektrisitetsmarkedet.

Kommisjonen foreslår at Spania får et ekstra år fram til 2014 for å bringe det strukturelle budsjettunderskuddet ned til 1,5 prosent av BNP. Kommisjonen anbefaler videre at Spania øker tempoet i hevingen av pensjonsalderen og i arbeidet med å tilrettelegge for eldre arbeidstakere. Videre foreslås det at Spania legger om skattesystemet for å understøtte vekst, blant annet ved å vri skatten bort fra arbeid og over på andre skattekilder. Det foreslås videre reformering av finans- og banksektoren, blant annet med fokus på de svake bankene. Kommisjonen foreslår at Spania gjennomfører reformer i arbeidsmarkedet, blant annet gjennom aktiv arbeidsmarkedspolitikk og ved å styrke samarbeidet mellom arbeidsformidlingen sentralt og i regionene. Det anbefales at finansieringskilder omfordelles i retning av små og mellomstore bedrifter, forskning og utvikling og ungdom. Kommisjonen anbefaler også at Spania gjennomfører spesielle tiltak for å bekjempe fattigdom.

I rapporten om Italia anbefales det å opprettholde budsjettstrategien for å redusere underskuddet som planlagt i 2012. Det anbefales at Italia tar initiativ til å redusere arbeidsledigheten blant ungdom, blant ved å gjøre utdanning mer relevant i forhold til arbeidslivet og ved å bedre overgangen fra utdanning til arbeid. Kommisjonen foreslår at Italia fortsetter arbeidet med å reformere arbeidsmarkedet for å redusere segmentering av arbeidsmarkedet. Det foreslås at Italia gjennomfører tiltak for å øke kvinners sysselsetting, og at lønnsdannelsen tilrettelegger for at lønningene vokser på linje med produktivitetsveksten. Det anbefales at Italia følger opp kampen mot skatteunndragelse, og forenkler skattesystemet, blant ved å redusere fradragmulighetene. Italia anbefales å gjennomføre tiltak for å liberalisere og forenkle tjenestemarkedene, forenkle regelverket for næringslivet samt å øke finansieringsmulighetene særlig for bransjer i vekst.

Anbefalinger for eurosonen samlet

I tillegg til rapportene med landspesifikke anbefalinger presenterte Kommisjonen også en rapport med anbefalinger for eurosonen samlet. Kommisjonens anbefalinger for eurosonen samlet omfatter i stor grad vedtak som allerede er fattet og som er under iverksetting. Kommisjonen er opptatt av at vedtakene følges opp med tilstrekkelig tempo, ikke minst fordi det er viktig å få bærekraftige offentlige budsjettbalanser. I tillegg foreslår Kommisjonen at eurosonen tar skritt for å få en mer effektiv og stabil finans- og banksektor i eurosonen gjennom en sterkere integrering av finans- og banksektoren. Dette innebærer en mer integrert tilsynsvirksomhet og overnasjonale virkemidler for å løse kriser i bank- og finanssektoren. I sin pressemelding nevner Barroso felles system for innskuddsgarantier.

De forskjellige rapportene finnes [her](#), pressemeldingene [her](#) og [her](#).